

ECDC - Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti

Postignuća, izazovi i glavni rezultati u 2016. godini

Najvažnije aktivnosti iz Godišnjeg izvješća direktora

Ovaj pregled sadrži sažet prikaz ključnih aktivnosti iz 2016. godine, ali nipošto ne predstavlja cjelokupni niz postignuća ECDC-a u 2016. godini.

Detaljan prikaz aktivnosti ECDC-a, njegovih organizacijskih i administrativnih struktura te plana rada nalazi se u cjelovitoj verziji Godišnjeg izvješća

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/annual-report-director-2016.pdf/>

Predloženi navod:

Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti. Postignuća, izazovi i glavni rezultati u 2016. godini: Najvažnije aktivnosti iz Godišnjeg izvješća direktora. Stockholm: ECDC; 2017.

ISBN 978-92-9498-150-9

ISSN 2529-6043

doi 10.2900/352666

Kataloški broj TQ-AX-17-001-HR-N

© Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti, 2017.

Sve fotografije © ECDC, osim iStock: naslovnica (sredina), stranica 4 (gore desno), stranica 6 (dolje); NIH 3D Print Exchange, National Institutes of Health: stranica 24 (gore lijevo)

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet da se navede izvor.

Osim uz izričito odobrenje nositelja autorskih prava, fotografije upotrijebljene u ovoj publikaciji zaštićene autorskim pravom smiju se upotrebljavati samo za ovu publikaciju.

Postignuća, izazovi i glavni rezultati u 2016. godini

Najvažnije aktivnosti iz Godišnjeg izvješća direktora

Sadržaj

Predgovor.....	5
Uvod.....	5
Praćenje zaraznih bolesti.....	7
Zaštita zdravlja u Europi – ECDC-ovi programi sprečavanja bolesti.....	8
Program ARHAI: antimikrobna otpornost i infekcije povezane sa zdravstvom.....	9
Program EVD: bolesti u nastajanju i vektorske bolesti.....	11
Program FWD: bolesti koje se prenose hranom i vodom i zoonoze.....	13
Program HSH: HIV, spolno prenosive bolesti i virusni hepatitis.....	15
Program IRV: gripa i ostali respiratorni virusi.....	17
Program TB: tuberkuloza.....	19
Program VPD: bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem.....	21
Komunikacija i obuka: širenje informacija, prenošenje znanja.....	23
Pod budnim okom: motrenje bolesti.....	25
ECDC u brojkama.....	26

Uvodna riječ predsjednika Upravnog odbora

Godinu 2016. obilježila su dva velika događaja u okviru kojih je ECDC pružio dragocjenu podršku Europskoj komisiji i državama članicama EU-a.

Najprije je zbog iznenadnog izbijanja virusa Zike ECDC izvršavao zadatke praćenja bolesti, provodio procjene rizika i izrađivao materijale namijenjene podizanju razine pripravnosti.

Potom je otkrivena velika prisutnost salmonele u više zemalja zahvaljujući novim normiranim protokolima za sekvencioniranje cijelih genoma (WGS), čime se još jednom istaknula važnost WGS-a za nadzor bolesti. Europska komisija i države članice žurno su provele donesene protumjere te tako doprinijele znatnom smanjenju salmonele u Europi.

Godine 2016. Upravni je odbor nastavio pratiti provedbu preporuka Upravnog odbora donesenih nakon vanjske procjene rada ECDC-a iz 2015. godine. Provedba tih preporuka doprinijet će daljnjem jačanju Centra u narednim godinama.

Želio bih iskoristiti ovu priliku da zahvalim našoj bivšoj zamjenici predsjednika Tiiu Aro na njezinom predanom radu u protekle četiri godine. Anni-Riitta Virolainen-Julkunen izabrana je za novu zamjenicu predsjednika Upravnog odbora.

Na kraju, želio bih zahvaliti Andrei Ammon, koja je tijekom protekle dvije godine uspješno vodila Centar i redovito se brinula da rezultati Centra ispune i nadmaše očekivanja. Rezultati predstavljeni u ovom izvješću dokaz su uspješnog vodstva.

*Daniel Reynders,
predsjednik Upravnog odbora ECDC-a
24. veljače 2017.*

Uvodna riječ direktorice

Godina 2016. bila je veoma aktivna za ECDC. Cijele je godine ECDC pružao znanstvenu i tehničku podršku Europskoj komisiji, Europskom parlamentu i državama članicama. Na primjer: tijekom godine ECDC je odgovorio na 41 službeni zahtjev Komisije, od kojih je 19 proslijeđeno članovima Europskog parlamenta.

Tijekom čitave 2016. godine izbijanje virusa Zike bilo je u središtu pozornosti naših znanstvenika. ECDC objavio je nekoliko procjena rizika od virusa Zike, surađivao sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i Centrom za sprečavanje i prevenciju bolesti SAD-a na savjetima za putovanja s obzirom na izbijanje virusa Zike, izdao definiciju slučaja za infekciju virusom Zike i revidirao mjere za suzbijanje komaraca.

Potpisivanjem ugovora o najmu napravili smo velik korak k preseljenju u novu zgradu. Također smo dovršili izradu programa rada ECDC-a za 2017. i 2018. godinu, procijenili prevenciju zaraznih bolesti u EU-u, ocijenili europsku mikrobiološku infrastrukturu, istražili razloge neodlučnosti u pogledu cijepljenja i izrađivali strategije cjeloživotnog cijepljenja.

Procjenjivanje mogućnosti nastanka epidemije prilikom izbijanja bolesti unutar i izvan EU-a važan je aspekt rada ECDC-a. Iz tog je razloga ECDC sudjelovao u prvoj misiji novoosnovane Europske zdravstvene jedinice: u svibnju 2016. ECDC-ovi stručnjaci otputovali su u Angolu kako bi procijenili posljedice izbijanja angolske žute groznice za građane EU-a.

Prošle su gotovo dvije godine otkako sam preuzela mjesto izvršne direktorice ECDC-a. Željela bih zahvaliti Upravnom odboru i Savjetodavnom forumu na ukazanom povjerenju, dragocjenim savjetima i bezrezervnoj podršci koju pružaju Centru.

*Andrea Ammon,
izvršna direktorica ECDC-a
27. veljače 2017.*

Gore lijevo i dolje: ECDC-ov Europski dan svjesnosti o antibioticima održava se sada već devetu godinu. Projekt je osvojio Europsku nagradu za zdravstvo za 2016. godinu.

Gore sredina: Europska misija procjene javnog zdravlja u Angoli: ECDC pridružio se timu stručnjaka u području medicine i javnog zdravlja u okviru Europske zdravstvene jedinice u dogovoru s angolskom vladom i u bliskoj koordinaciji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom.

Praćenje zaraznih bolesti

Osnovan 2005. godine sa sjedištem u Stockholmu u Švedskoj, Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) agencija je Europske unije čija je odgovornost jačanje zaštite od zaraznih bolesti u Europi. ECDC identificira i procjenjuje trenutačne i nove prijetnje za ljudsko zdravlje koje predstavljaju zarazne bolesti te nas o njima obavještava. Također pruža podršku državama članicama Europske unije u njihovim nastojanjima da budu pripravne i odgovore na prijetnje. Centar pruža znanstvene savjete državama članicama EU-a/EGP-a i pouzdan je izvor informacija i sredstava u svim područjima povezanim s javnim zdravljem.

Na dan 31. prosinca 2016. ECDC je imao 260 stalnih djelatnika koji su sudjelovali u nadzoru bolesti, otkrivanju izbijanja bolesti, pružanju znanstvenih savjeta, informacijskoj tehnologiji, komunikaciji i administraciji.

Tijekom 2016. ECDC je imao osnovni proračun od 58,36 milijuna EUR.

Nadzor bolesti

Jedna od glavnih prednosti ECDC-a njegova je sposobnost da brzo odgovori na promjenjivu epidemiologiju zaraznih bolesti. ECDC upravlja i održava tri sustava od kojih je svaki bitan na određenom području kontrole bolesti: EWRS (upozorenja o otkrivenim prijetnjama), EPIS (obavješćivanje o epidemijama) i TESSy (nadzor bolesti).

Sustav ranog upozorenja i odgovora (EWRS) povjerljiv je sustav koji omogućuje državama članicama i Europskoj komisiji slanje upozorenja o zdravstvenim događajima s mogućim posljedicama na razini EU-a i koordinaciju mjera potrebnih za zaštitu javnog zdravlja. Sustav se uspješno upotrebljava od 1998. godine, a ECDC je povezan s EWRS-om od travnja 2005. godine. Tijekom izbijanja bolesti uzrokovane virusom Zike 2016. godine sustav se ponovno pokazao korisnim.

Informacijski sustav za obavješćivanje o epidemijama (EPIS) sigurna je komunikacijska internetska platforma koja omogućuje međunarodnu razmjenu epidemioloških informacija u vezi s prvim mogućim znakovima upozorenja o izbijanju bolesti.

Europski sustav za nadzor (TESSy) vrlo je fleksibilan sustav s bazom podataka za prikupljanje podataka o bolestima. Zemlje EU-a/EGP-a redovito prijavljuju podatke o zaraznim bolestima u sustav TESSy. Podaci se upotrebljavaju za izradu izvješća o nadzoru bolesti i u okviru ECDC-ovog interaktivnog *Atlasa za nadzor nad zaraznim bolestima*.

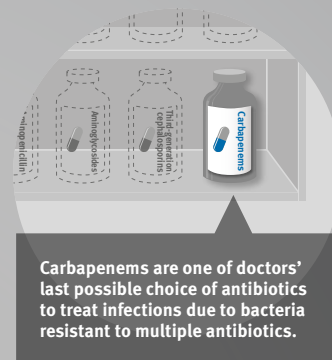
Osim toga, ECDC podupire rad Europske komisije i država članica u Odboru za zdravstvenu sigurnost u svrhu osiguravanja stalnog protoka informacija u vezi s najnovijim kretanjima i sinkronizacije mjera u području javnog zdravlja.

*Gore lijevo: Beskućnik koji boluje od tuberkuloze raspravlja o svojim rendgenskim snimkama sa zdravstvenim djelatnikom iz zajednice u Parizu, Francuskoj. Iz ECDC-ovih studija slučaja o intervencijama za liječenje tuberkuloze u osjetljivim skupinama.
Gore sredina: Kateřina Konečná (GUE/NGL, Republika Češka), ECDC-ova djelatnica za suradnju s Odborom za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (ENVI) Europskog parlamenta, posjetila je Centar 14. lipnja 2016.
Gore desno: Centar za hitne intervencije, ECDC
Sredina desno: ECDC-ov stručnjak Josep Jansa susreo se s djelatnicima iz područja javnog zdravlja u Angoli
Dno: Komarac Aedes siše krv*

Growing resistance to last-line antibiotics

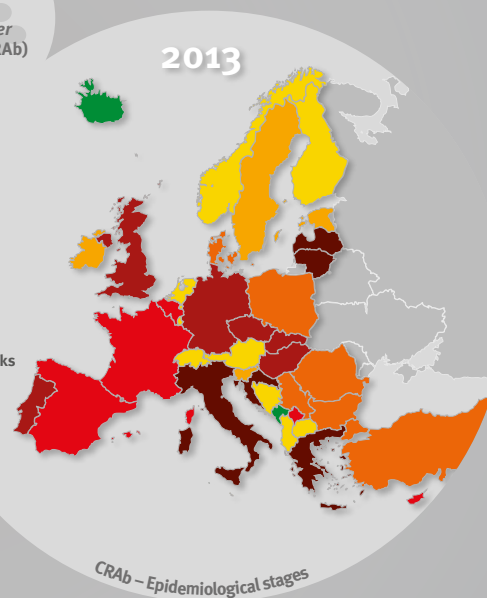
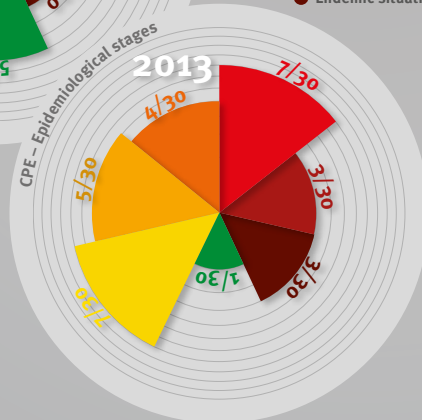
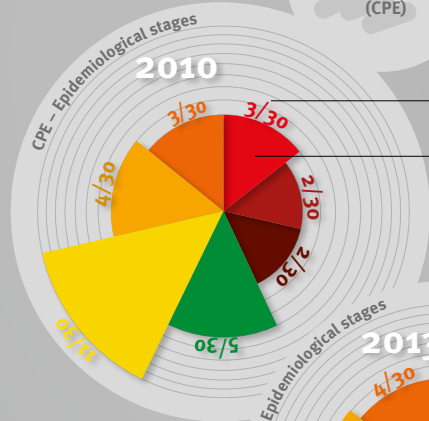
Carbapenems are a major last-line class of antibiotics to treat bacterial infections. The spread of carbapenem-resistant infections is a threat to healthcare and patient safety in Europe as it seriously curtails the ability to cure infections.

Each year, 30 EU/EEA countries report data on antimicrobial resistance to the European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net) and on antimicrobial consumption to the European Surveillance of Antimicrobial Consumption network (ESAC-Net). Both networks are hosted at ECDC. For the first time, 18 countries reported data on *Acinetobacter* spp. to EARS-Net. In addition, experts in 38 European countries participated in the European Survey on Carbapenemase-Producing *Enterobacteriaceae* (EuSCAPE) done for ECDC by the University Medical Centre Groningen, in the Netherlands.

Carbapenemase-producing *Acinetobacter baumannii* (CRAB)

Carbapenem-resistant *Enterobacteriaceae* (CPE)

13/38
countries reported an **uncertain** stage

25/38
countries reported a **certain** stage

Zaštita zdravlja u Europi – ECDC-ovi programi sprečavanja bolesti

Program ARHAI: antimikrobna otpornost i infekcije povezane sa zdravstvom

Prema istraživanju koje su proveli ECDC-ovi znanstvenici 2016. godine zastupljenost infekcija povezanih sa zdravstvom veoma je visoka u Europi. U istraživanju se navodi da je ukupna zastupljenost šest najčešćih vrsta infekcija povezanih sa zdravstvom veća od ukupne zastupljenosti 32 zarazne bolesti obuhvaćene istraživanjem BCoDE, ranijim ECDC-ovim istraživanjem o *Zastupljenosti zaraznih bolesti u Europi od 2009. do 2013.*.

Godine 2016. objavljeno je i ECDC-ovo istraživanje o budućim kretanjima u pogledu enterobakterija koje proizvode karbapenemazu. Uzevši u obzir podatke iz 455 bolnica iz 36 zemalja, istraživanje je pokazalo da je u prosjeku 1,3 bolesnika na 10 000 zaprimljenih bolesnika u bolnicama zaraženo bakterijom *K. pneumoniae* ili *E. coli* koja proizvodi karbapenemazu.

Godine 2016. ECDC je proširio svoj direktorij internetskih resursa za prevenciju i kontrolu antimikrobne otpornosti i infekcija povezanih sa zdravstvom radi unapređenja dijeljenja najboljih praksi.

Više od 40 zemalja diljem Europe sudjelovalo je u devetom Europskom danu svjesnosti o antibioticima (EAAD) održanom 18. studenoga. Dan je obilježen u okviru nacionalnih događaja i popraćen kampanjom o razumnoj upotrebi antibiotika u zemljama EU-a. Prije toga, dana 28. rujna, EAAD je osvojio prestižnu Europsku nagradu za zdravstvo na Europskom zdravstvenom forumu u Gasteinu.

ECDC je i dalje ključan dionik TATFAR-a, Transatlantske radne skupine za otpornost na antimikrobna sredstva, osnovane 2009. godine radi unapređenja suradnje između SAD-a i EU-a u ovom području.

Lijevo: ECDC-ova infografika o antibioticima posljednje linije obrane

Zika virus is transmitted to people through the bite of an infected *Aedes* mosquito. But there are other, although rare, modes of transmission.

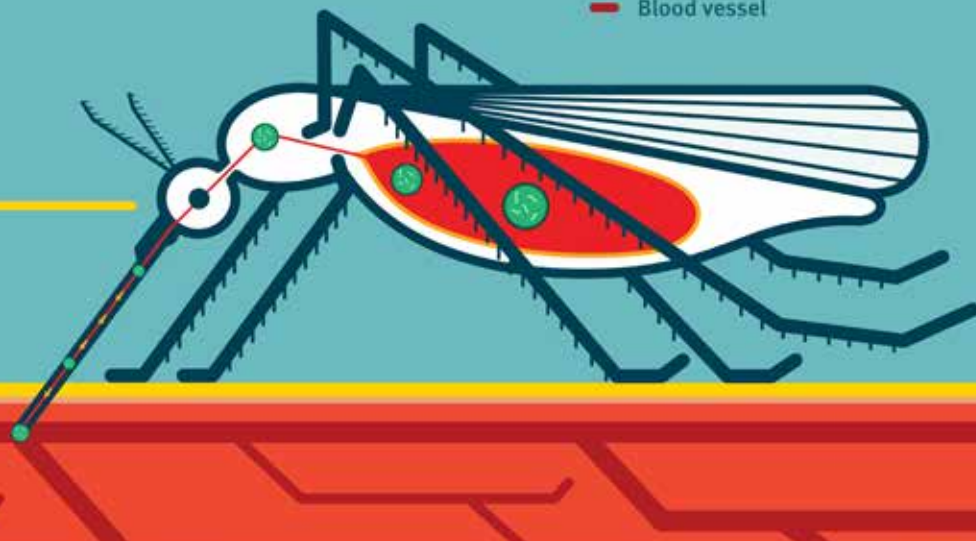
Local transmission could occur in continental Europe during the summer in areas where the tiger mosquito (*Aedes albopictus*) is present – if the Zika virus is imported by travellers.

Mosquito-borne transmission

The mosquito gets infected by biting a person who has the Zika virus in his or her blood. Over the next several days, the mosquito can become infectious and transmit the Zika virus to healthy people by biting them.

Zika virus
Blood vessel

Program EVD: bolesti u nastajanju i vektorske bolesti

Kako se širilo izbijanje virusa Zike, bolesti koje prenose komarci našle su se u središtu epidemioloških istraživanja. Aktivnosti odgovora uključivale su niz radnji od izrade procjena rizika do uspostave klasifikacija za savjete o putovanjima za pojedinačne zemlje. Drugi aspekti aktivnosti u pogledu virusa Zike uključivali su definicije slučajeva, planove pripravnosti i pregled literature o mjerama kontrole vektora za komarce *Aedes aegypti* i *Aedes albopictus*.

Još jedno područje istraživanja bila je groznica zapadnog Nila. ECDC je počeo izrađivati alat za modeliranje strategija kontrole vektora za groznicu zapadnog Nila u Europi. Nadzor groznice zapadnog Nila dodatno je pojačan dodavanjem podataka i karti u stvarnom vremenu u okviru ECDC-ovog internetskog *Atlasa za nadzor nad zaraznim bolestima*.

Proširene su ECDC-ove internetske distribucijske mape za komarce, krpelje i mušice te sada uključuju sve zemlje mediteranskog bazena.

ECDC-ovi stručnjaci za bolesti dovršili su definiciju slučaja za lajmsku neuroboreliozu i predali je Europskoj komisiji. Revidirali su i niz opcija za postupnu harmonizaciju nadzora lajmske borelioze u EU-u i identificirali nedostatke u aktualnim sustavima.

U svibnju 2016. nova laboratorijska mreža zamijenila je staru mrežu ENIVD. Novu mrežu, internetskog slogana „EVD LabNet europska je stručna laboratorijska mreža za virusne bolesti u nastajanju”, financira ECDC i ona pruža podršku za rano otkrivanje i potvrdu vektorskih bolesti u nastajanju.

EVD LabNet blisko surađuje sa sličnim inicijativama u EU-u kako bi se izbjegla preklapanja u radu. Mreža se 2016. godine usredotočila prvenstveno na dijagnostiku virusa Zike.

Listeria monocytogenes in food in the EU in 2015

3.9%
of ready-to-eat
fish products were
L. monocytogenes positive

2.5%
of ready-to-eat
meat products were
L. monocytogenes positive

1.1%
of cheese were
L. monocytogenes
positive

Source: European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2015, published by EFSA and ECDC in 2016.

Program FWD: bolesti koje se prenose hranom i vodom i zoonoze

Poznato je da je izbijanje bolesti koje se prenose hranom i vodom iznimno teško identificirati i pratiti. Kada je masovno izbijanje bakterije *Salmonella* u više zemalja uzrokovalo veliku zabrinutost u zajednici koja se brine o javnom zdravlju, ECDC-ovi stručnjaci za bolesti koje se prenose hranom sudjelovali su u pokretanju suradnje između država članica EU-a radi otkrivanja uzroka izbijanja bakterije.

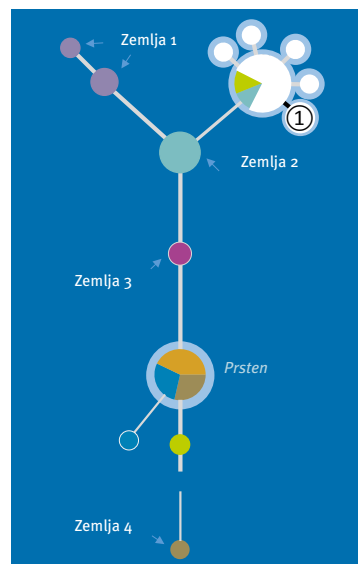
Na početku epidemije stručnjaci iz država članica i ECDC-a upotrebljavali su dvije komplementarne metode kako bi pratili relevantni soj *Salmonelle*: sekvencioniranje cijelog genoma i MLVA. MLVA ili analiza broja uzastopnih ponavljanja na više lokusa tehnika je za generiranje otiska DNK-a; upotrebljava se za genetsku analizu određenih mikroorganizama. Sekvencioniranje cijelog genoma upotrebljava se za mapiranje cjelokupnog slijeda DNK-a genoma organizma u određenom trenutku.

Tijekom izbijanja epidemije *Salmonelle* ECDC je dokazao da kombiniranje tradicionalnih metoda za otkrivanje znakova uz genetski pristup znatno poboljšava otkrivanje i istraživanje izbijanja bolesti koje se prenose hranom i vodom.

EPIS-FWD, ogranak Informacijskog sustava za obavješćivanje o epidemijama, omogućuje lakše rano otkrivanje i procjenu klastera za molekularnu tipizaciju u više zemalja/nacija, kao i izbijanja bolesti koje se prenose hranom i vodom. U 2016. godini Sustav je obradio 47 *Hitnih zahtjeva*. Platforma trenutno povezuje epidemiologe i mikrobiologe iz 52 zemlje diljem svijeta.

Lijevo: Listeria monocytogenes u hrani, ECDC-ova infografika

ECDC i dalje aktivno sudjeluje u projektu ELiTE, koji donosi nova otkrića u području razumijevanja molekularne epidemiologije listerioze.

Iznad: Minimalno razapinjuće stablo prikazuje genetske veze između izolata (kulture mikroorganizama izdvojene za istraživanje).

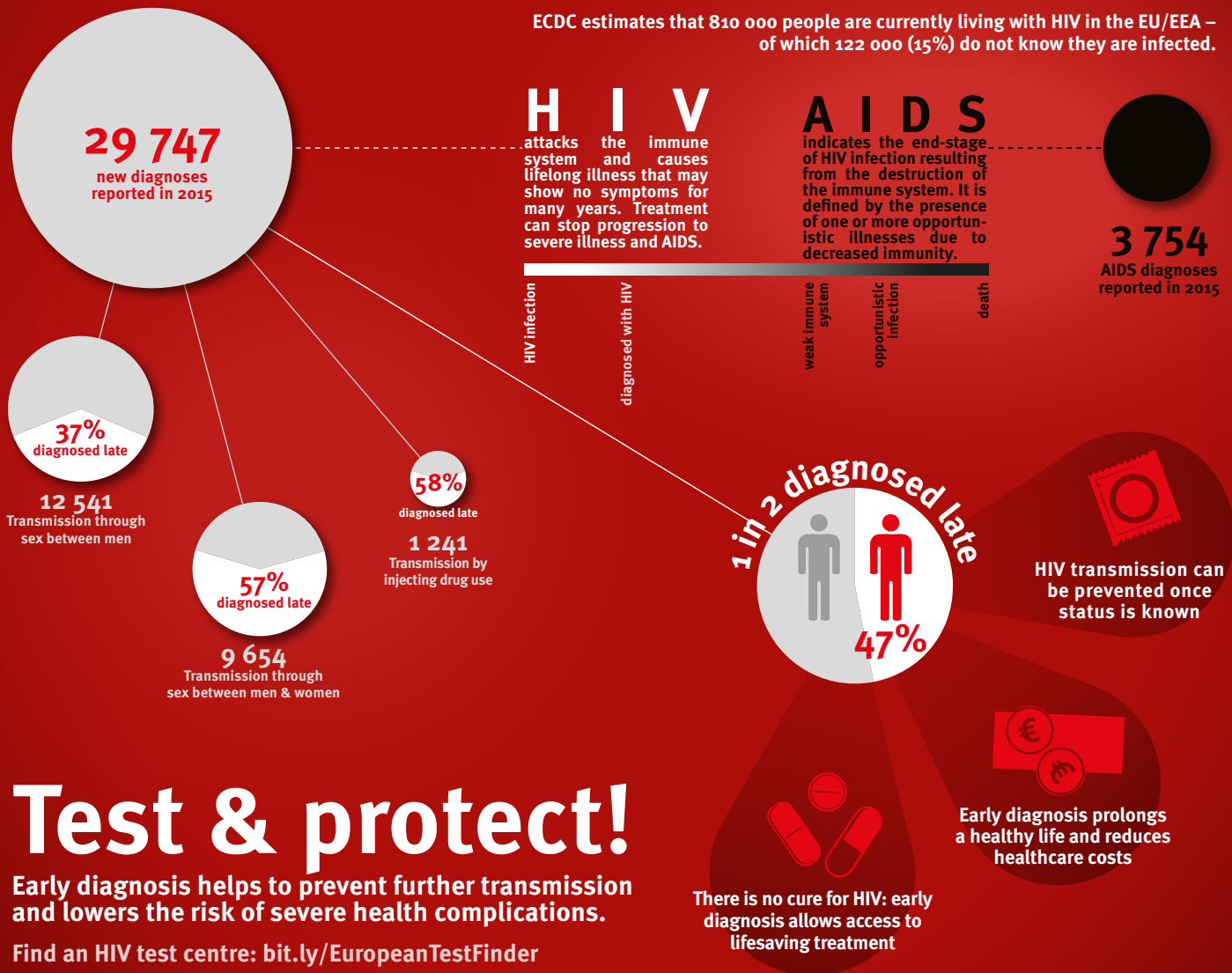
- Veličina kruga predstavlja broj izolata koji imaju sličan genomski profil.
- Krugovi s prstenom prikazuju prekogranična izbijanja.
- Dužina i debljina linija predstavlja razlike između dva genomska profila.
- Boje su nasumično dodijeljene radi prikaza podrijetla izolata; u našem primjeru ljubičasta označava „Zemlju 3“.

HIV and AIDS in Europe

HIV infection remains of major public health importance in the European Union and European Economic Area (EU/EEA) as the HIV epidemic persists largely unchanged with annually around 30 000 newly reported diagnoses.

ECDC estimates that 810 000 people are currently living with HIV in the EU/EEA – of which 122 000 (15%) do not know they are infected.

Test & protect!

Early diagnosis helps to prevent further transmission and lowers the risk of severe health complications.

Find an HIV test centre: bit.ly/EuropeanTestFinder

Follow us on twitter: @ECDC_HIVAIDS

Program HSH: HIV, spolno prenosive bolesti i virusni hepatitis

U ožujku 2016. mreže za područje virusa humane imunodeficijencije (HIV) i spolno prenosivih bolesti (STI) sastale su se u Bratislavi na zajedničkom sastanku s Regionalnim uredom za Europu Svjetske zdravstvene organizacije kako bi raspravljale o boljem nadzoru bolesti i najboljim praksama u Europi.

ECDC je predstavio novi alat za modeliranje HIV-a koji upotrebljava podatke o nadzoru HIV-a radi procjene nekoliko parametara: broj osoba oboljelih od HIV-a, broj zaraza u godini, prosječno vrijeme između zaraze i dijagnoze te broj osoba kojima je potrebno liječenje. U izvješću koje se temelji na podacima iz svih zemalja EU-a ECDC procjenjuje da broj osoba oboljelih od HIV-a iznosi 810 000 od čega je svaka sedma osoba HIV pozitivna.

ECDC i dalje koordinira nadzor HIV-a, spolno prenosivih bolesti i zaraza virusnim hepatitisom na razini EU-a. Sveobuhvatno godišnje izvješće o nadzoru HIV-a/AIDS-a u Europi izrađeno zajedno s Regionalnim uredom za Europu Svjetske zdravstvene organizacije objavljeno je 1. prosinca za Svjetski dan AIDS-a.

Znatno se povećala otpornost gonoreje na liječenje antibioticima. ECDC-ovo izvješće o nadzoru zastupljenosti gonokokne antimikrobne otpornosti potvrdilo je taj trend.

ECDC je objavio dva godišnja izvješća o nadzoru hepatitisa B i hepatitisa C. U 2016. većina aktivnosti povezana s hepatitisom bila je usmjerena na istraživanje

alternativnih izvora podataka o zastupljenosti hepatitisa, npr. uspostava protokola za seroprevalenciju hepatitisa C u Europi.

Sazvan je sastanak stručnjaka u svrhu rasprave o opcijama nadzora otpornosti HIV-a na lijekove u Europi. Prvi prijedlog plana objavit će se 2017. godine.

ECDC-ovi stručnjaci doprinijeli su istraživanju uzroka zaraze kod seksualnih radnika, koje je objavljeno u časopisu *The Lancet HIV*. U okviru istraživanja navedeni su dokazi o negativnim posljedicama kriminalizacije i ograničavajućeg zakonodavstva za kontrolu prijenosa HIV-a među seksualnim radnicima.

ECDC je nastavio pratiti provedbu *Dublinske deklaracije o partnerstvu u borbi protiv HIV-a/AIDS-a u Europi i Srednjoj Aziji* iz 2004. godine. U okviru toga Centar je objavio izvješće i Sažetak dokaza o profilaksi prije izlaganja u svrhu prevencije HIV-a u Europi.

Kao odgovor na zahtjeve za tehničku podršku, ECDC je organizirao misije u Hrvatskoj, Bugarskoj i Malti.

ECDC je surađivao s Europskim udruženjem za proučavanje jetre (EASL) i Međunarodnim udruženjem protiv spolno prenosivih bolesti (IUSTI) na dvama memorandumima o razumijevanju koji će omogućiti daljnje zajedničke projekte.

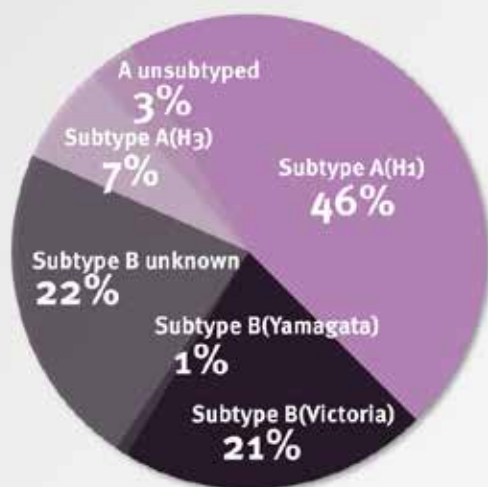
Lijevo: HIV/AIDS, ECDC-ova infografika

Influenza in Europe

Season 2015–2016

Circulating viruses

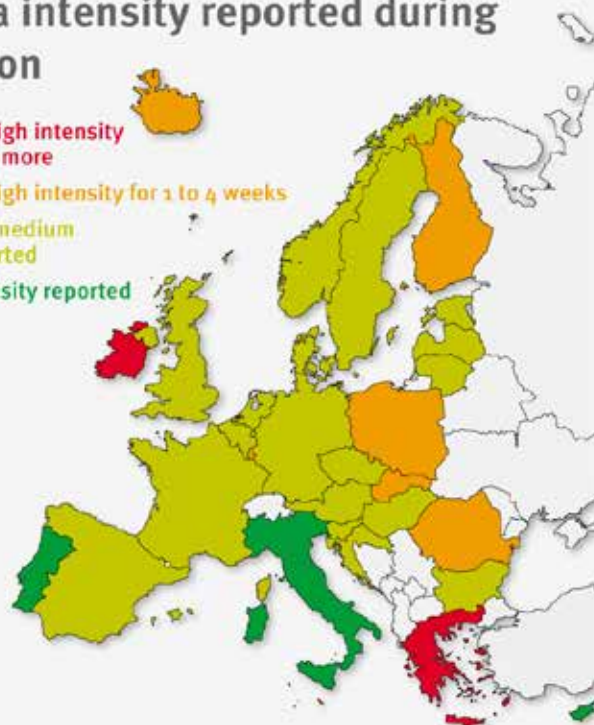
Only sentinel specimens are included

Influenza intensity reported during the season

- High or very high intensity for 5 weeks or more
- High or very high intensity for 1 to 4 weeks
- Only low and medium intensity reported
- Only low intensity reported

- Cyprus
- Luxemburg
- Malta

Influenza trend

Lab test results from sentinel specimens, by week

Program IRV: gripa i ostali respiratorni virusi

ECDC i Regionalni ured za Europu Svjetske zdravstvene organizacije nastavljaju s provedbom zajedničkog nadzora gripe. Jedna od mnogobrojnih aktivnosti iz ovog područja uključuje i izradu tjednog biltena o gripi za Europu tijekom sezone gripe (www.flunews-europe.org).

Na temelju istraživanja koje je provela mreža VENICE, Centar je objavio izvješće o stopi pokrivenosti cijepljenjem i preporukama za cijepljenje za sezonsku gripu u državama članicama EU-a.

Druge aktivnosti uključuju tehničke poslove u pogledu nadzora respiratornih sincicijskih virusa, procjenu zastupljenosti bolesti koje se mogu pripisati gripi, procjenu ozbiljnosti pandemije gripe i pružanje podrške u procesu odabira sojeva za cjepivo koji provodi Svjetska zdravstvena organizacija.

Virus zoonozne gripe ili drugi respiratorni virusi prate se putem ECDC-ove funkcije obavješćivanja o epidemijama. ECDC redovito procjenjuje rizik koji predstavljaju ti virusi, posebno kada su prijavljeni neuobičajeni ili neočekivani slučajevi kod ljudi. U 2016. ECDC je izradio šest procjena rizika u vezi s respiratornim virusima, npr. u pogledu sezonske gripe, iznimno patogene ptičje gripe A(H5N8) i enterovirusa.

ECDC je organizirao tehničku radionicu o tome kako povećati stope cijepljenja protiv gripe kod zdravstvenih djelatnika. Centar je pokrenuo modul za e-učenje na ovu temu koji je namijenjen prvenstveno djelatnicima i upraviteljima iz područja javnog zdravlja te izdao dodatne materijale poput letaka, plakata i brošura za zdravstvene djelatnike.

Nastavlja se dodjela sredstava za vanjsku mrežu I-MOVE. I-MOVE izrađuje procjene učinkovitosti cjepiva protiv sezonske gripe. U 2016. godini ECDC je financirao nekoliko istraživanja koja su obuhvaćala više zemalja i obrađivala temu učinkovitosti cjepiva protiv sezonske gripe koja se upotrebljavaju u Europi.

ECDC je također pokrenuo javno savjetovanje u svrhu prikupljanja mišljenja stručnjaka o prednostima inhibitora neuraminidaze za prevenciju i liječenje gripe. Povratne će se informacije uključiti u mišljenje stručnjaka koje se temelji na dokazima i koje bi se trebalo objaviti u lipnju 2017.

Nastavljeno je pružanje podrške za Europsku mrežu za nadzor gripe (EISN) i Europsku referentnu laboratorijsku mrežu za ljudsku gripu (ERLI-Net).

U studenome je izvršen posjet Islandu u svrhu pregleda ažuriranog plana pripravnosti Islanda.

Lijevo: Prikaz sezonske gripe, ECDC-ova infografika

Program TB: tuberkuloza

Tuberkuloza je najveći uzrok obolijevanja i smrtnosti u Europi. Tuberkuloza je nejednako zastupljena u različitim populacijama i njezina se zastupljenost razlikuje s obzirom na spol te socijalni i ekonomski status.

Kako bi naglasio tu poruku, ECDC je objavio novoizrađene smjernice o kontroli tuberkuloze kod osjetljivih i nedostupnih populacija kojima je priložen sažetak politike na tu temu. Tri studije slučaja, objavljene kao primjeri intervencija za upravljanje tuberkulozom kod osjetljivih skupina, još su jedan dokaz ECDC-ovih neprekidnih napora u pogledu eliminacije tuberkuloze u Europi.

Godišnje zajedničko izvješće ECDC-a i WHO-a za Europu na temu *Nadzor i praćenje tuberkuloze u Europi* predstavljeno je 24. ožujka na Svjetski dan tuberkuloze.

ECDC-ovi stručnjaci za tuberkulozu predstavili su 2016. godine prvo izvješće o molekularnom nadzoru tuberkuloze otporne na više lijekova i izradili priručnik za laboratorije u EU-u uključene u proces dijagnoze tuberkuloze.

Nastavile su se provoditi razmjene i obuke u pet zemalja od visokog prioriteta za WHO: Bugarskoj, Estoniji, Latviji, Litvi i Rumunjskoj.

Sve fotografije iz ECDC-ovih studija slučaja o intervencijama za liječenje tuberkuloze u osjetljivim skupinama.

Gore: Zdravstveni djelatnik iz zajednice i beskućnik koji boluje od tuberkuloze, Pariz

Dolje lijevo: „Nemojte zakasnuti na autobus koji vodi ka zdravlju” – kamion za podizanje svijesti o tuberkulozi u Londonu

Dolje desno: Bolnik koji boluje od tuberkuloze iz zajednice Roma, Slovačka

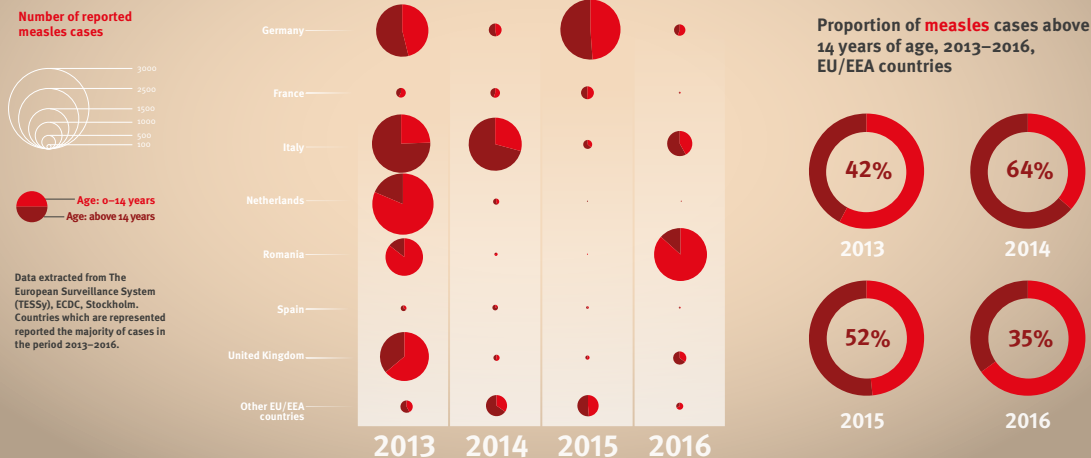
U znanstvenim časopisima objavljeno je jedanaest recenziranih znanstvenih publikacija ECDC-ovih epidemiologa. Teme su uključivale analizu podataka o nadzoru tuberkuloze, vanjsku procjenu kvalitete za tuberkulozu i otpornost na lijekove u EU-u te rezultate nekoliko ECDC-ovih projekata.

ECDC-ovo godišnje izvješće o tuberkulozi objavljeno u suradnji s Regionalnim uredom za Europu Svjetske zdravstvene organizacije

Measles affects all age groups

Measles is an acute, highly contagious disease capable of creating epidemics. It can be contracted at any age. **Infants and children** are often believed to be the only age groups affected by measles, but the disease also spreads among **teenagers and adults**. Vaccination is the best way to protect yourself and others against measles, regardless of age.

SURVEILLANCE REPORT

Measles and rubella monitoring

July 2016

Disease surveillance data: 1 July 2015 – 30 June 2016

Main developments

The ECDC measles and rubella monitoring report is published twice a year. The January issue reports on the previous calendar year, while the summer issue (July) focuses on the most recent measles and rubella season and presents the data collected over the past 12 months. Visualised measles and rubella data are available online through the [measles](#) [1] and [rubella](#) [2] pages of the ECDC Surveillance Atlas (updated monthly). In addition, ECDC produces monthly high-resolution measles [maps](#) [3].

Measles

- Between 1 July 2015 and 30 June 2016, 1 818 cases of measles were reported by 30 EU/EEA countries. Twenty-six countries reported consistently throughout this 12-month period.
- Italy accounted for 31% of all cases reported during this period.
- Measles is targeted for elimination in Europe. The measles notification rate was below the elimination target (one case per million population) in 19 of the 30 reporting countries. Eight of these 19 countries reported zero cases. Eleven reporting countries had a notification rate above this indicator, with Lithuania reporting the highest rate (16.8 cases per million population).
- The diagnosis of measles was confirmed by positive laboratory results (serology, virus detection or isolation) in 94% of all cases.

Program VPD: bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem

ECDC je objavio dva dokumenta sa smjernicama tijekom Europskog tjedna imunizacije za 2016. godinu: ažuriranu verziju dokumenta „Razgovarajmo o zaštiti” (o imunizaciji u dječjoj dobi) i „Razgovarajmo o neodlučnosti” (o neodlučnosti u pogledu cijepjenja). Dosada je sedam zemalja prilagodilo te dokumente za upotrebu na nacionalnoj razini. Lokalizirane verzije izrađene su u Austriji, Italiji i Grčkoj.

Znatan pad u stopi pokrivenosti u pogledu cijepjenja protiv humanog papilomavirusa u nekim državama članicama potaknuo je ECDC da prouči razloge neodlučnosti glede cijepjenja protiv HPV-a te da riješi sigurnosne probleme koje takav trend nosi. Kao prvi korak ECDC i međunarodni Odbor za prevenciju i kontrolu HPV-a počeli su pratiti odrednice neodlučnosti u pogledu cijepjenja protiv HPV-a na društvenim mrežama.

ECDC je održao radionicu na temu „Pronalazak ravnoteže u cjeloživotnom cijepjenju” i započeo projekt u vezi sa zabilježenom zastupljenošću bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem u skupinama osoba starije životne dobi. U okviru projekta prikupljeni su podaci o zastupljenosti bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem kod odraslih kako bi se tvorcima politika pružile informacije o načinima poboljšanja programa cijepjenja i izgledima za bolju zaštitu u Europi u vidu strategija za cjeloživotnu imunizaciju.

*Gore: Ospice pogađaju sve dobne skupine, ECDC-ova infografika
Dolje lijevo: Izdanje smjernica „Razgovarajmo o zaštiti” za 2016. godinu
Dolje desno: ECDC-ovo izvješće o praćenju ospica i rubeole*

Godine 2016. ECDC je nadgradio sustav nadzora hripavca i invazivne pneumokokne bolesti. Nadzor se provodi putem bolničkih mreža u okviru kojih laboratorijski stručnjaci, epidemiolozi i klinički liječnici rade zajedno kako bi što prije otkrili i dijagnosticirali slučajeve hripavca i invazivne pneumokokne bolesti. Cilj je pratiti posljedice i učinkovitost liječenja kao i antimikrobnu otpornost i zamjenu serotipa.

ECDC je istraživao nedostatak cjepiva protiv hripavca i objavio rezultate u Brzoj procjeni rizika.

Porast broja oboljelih od difterije u zemljama EU-a/EGP-a (70 slučajeva u 2015. u usporedbi s 14 u 2010.) potaknuo je ECDC da izradi Brzu procjenu rizika u vezi sa smrtnim slučajem osobe oboljele od difterije u Belgiji i procijeni dostupnost difteričnog antitoksina u Europi.

ECDC je razvio akcijski plan u svrhu usmjeravanja aktivnosti za iskorjenjivanje dječje paralize i pružanje podrške kako bi Europa bila proglašena područjem bez prisutnosti dječje paralize. Akcijski je plan usredotočen na aspekte suzbijanja (npr. identifikacija ustanova u kojima je nužna upotreba poliovirusa i uništavanja preostalih poliovirusa tipa 2 koji su pohranjeni u laboratorijima).

Raspored cijepjenja u EU-u i dalje je jedna od najposjećenijih značajki na internetskom portalu ECDC-a s 234 000 posjeta u 2016. godini (54 000 pojedinačnih posjetitelja).

Gore lijevo: „A Europsku nagradu za zdravlje dobiva...” Direktorica ECDC-a Andrea Ammon i stručnjak za komunikacije Giovanni Mancarella na Europskom zdravstvenom forumu u Gasteinu u Austriji.
 Gore sredina: Priznanje o osvojenoj nagradi, Europska nagrada za zdravlje za 2016. godinu
 Gore desno: Dostupno i u papirnatom obliku: Izvješća ECDC-a
 Sredina desno: Stipendisti EPIET-a, Spetses, Grčka
 Dno: Panel-rasprava, Europski dan svjesnosti o antibioticima za 2016.

Komunikacija i obuka: širenje informacija, prenošenje znanja

Integracija komunikacija o rizicima i izrada planova nacionalne pripravnosti službeno su navedeni u novoj komunikacijskoj strategiji ECDC-a. Nova će strategija biti temelj ECDC-ovih komunikacijskih aktivnosti u narednim godinama.

ECDC je objavio ukupno 158 izvješća u 2016. godini, uključujući 38 Brzih procjena rizika i 69 izvješća o nadzoru.

Znatno je porasla prisutnost Centra na društvenim mrežama u 2016. godini, djelomice i kao posljedica velikog interesa za objave Centra u vezi s virusom Zike.

U 2016. godini obilježena je 20. godišnjica časopisa *Eurosurveillance*, prigodom čega je organiziran znanstveni seminar. Časopis je u 2016. godini primio 864 rada, od čega je 234 objavljeno, što znači da je prihvaćeno 20 % radova. Čimbenik utjecaja časopisa porastao je na 5,98 u 2016. godini, što znači da je časopis *Eurosurveillance* među deset najutjecajnijih časopisa za zarazne bolesti.

EPIET i partnerski program EUPHEM integrirani su u Program stipendija ECDC-a. Program stipendija i dalje će nuditi dva odvojena smjera (epidemiologija i mikrobiologija u području javnog zdravlja) koja će dijeliti zajednički logistički i organizacijski okvir.

U dvogodišnjem kurikulumu Programa naglasak je stavljen na izvršavanje zadataka u Europskim ustanovama za javno zdravlje u kojim se stipendiste upoznaje sa svim dnevnim aktivnostima u pogledu javnog zdravlja.

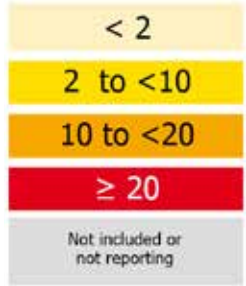
Godine 2016. priključena je skupina od 28 polaznika, dok je 36 polaznika završilo program. Na kraju godine, upisano je ukupno 76 stipendista (polaznici iz 2015. i 2016. godine zajedno). U okviru programa provedeno je 29 terenskih posjeta, održan je uvodni tečaj i nekoliko modula obuke. Svi su stipendisti sudjelovali u terenskim istraživanjima.

U ožujku 2016. ECDC je potpisao ugovor o suradnji s ASPHER-om, Europskim udruženjem škola javnog zdravlja. ASPHER predstavlja više od 100 škola javnog zdravlja u Europi.

U okviru istraživanja provedenog u školama ASPHER-a proučavala su se područja od zajedničkog interesa u području zaraznih bolesti. To će dovesti do prvog mapiranja kurikuluma u 2017. godini i stvaranja proširene mreže škola koje će sudjelovati u nizu zajedničkih aktivnosti kao što je razmjena kadra i razvoj kompetencija.

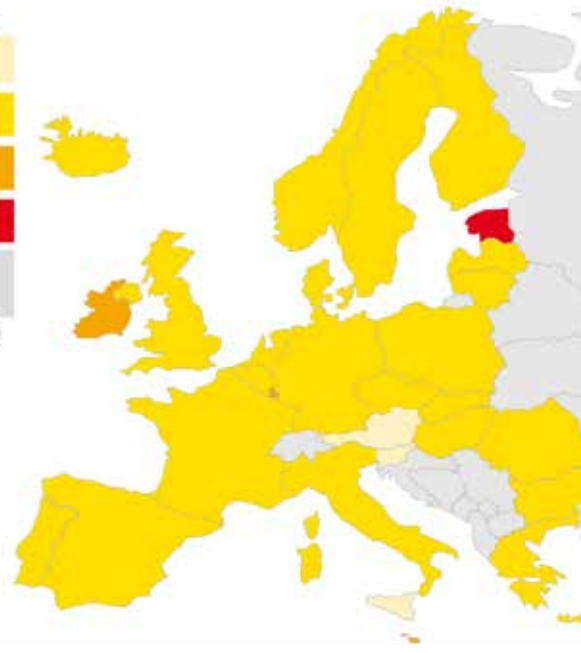

Rate per 100 000 population

EU/EEA rate 5.9 per 100 000*

Non-visible countries
Liechtenstein
Luxembourg
Malta

Pod budnim okom: motrenje bolesti

Obavješćivanje o epidemijama i odgovor

Od samog pokretanja nadzor i praćenje bolesti temelj je aktivnosti ECDC-a. Centar promatra nadzor bolesti kao kontekstualnu, a ne izoliranu disciplinu: samo u kombinaciji s drugim funkcijama iz područja javnog zdravlja kao što su znanstveno savjetovanje, pripravnost, odgovor, obuka i komunikacija o zdravlju Centar može ostvariti svoj puni potencijal i postati predvodnik u zaštiti javnog zdravlja u Europi.

Broj Brzih procjena rizika izrađenih u 2016. godini dokaz je ECDC-ove sposobnosti da brzo odgovori na epidemiološke prijetnje: u 38 Brzih procjena rizika ECDC je naveo korisne osnovne informacije i sažete

analize prijetnji. ECDC je objavio i 45 Ažuriranja o epidemijama na svojoj internetskoj stranici, od kojih je 39 na temu virusa Zike.

ECDC je počeo pregledavati metodologiju i procedure za Brzu procjenu rizika kako bi što više unaprijedio dosljednost metoda i osigurao uključenost država članica i međunarodnih agencija.

U suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i Centrom za kontrolu i prevenciju bolesti SAD-a pregledane su i ažurirane klasifikacija zemalja u pogledu virusa Zike. Rezultati su se upotrijebili za izradu karti rizika i pružanje savjeta za putovanje.

Gore lijevo: Virus Zike, model izrađen 3D pisačem

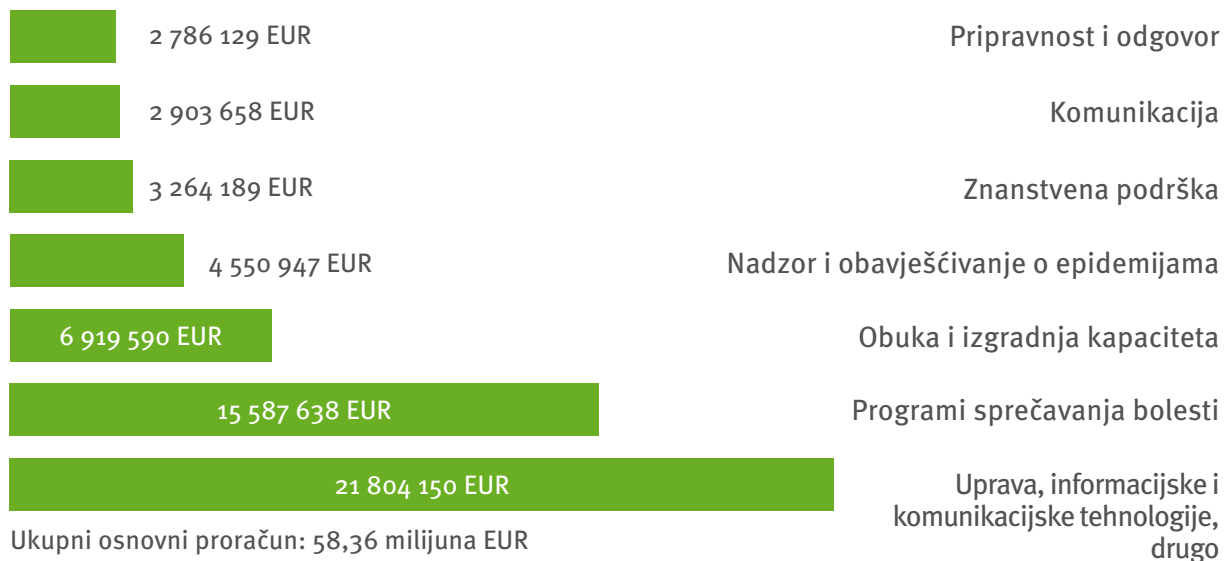
Gore sredina: ECDC-ovi znanstvenici Josep Jansa i Ettore Severi pridružili su se timu Europske zdravstvene jedinice na misiji u Angoli

Gore desno: Karta incidencije HIV-a

Sredina lijevo: Fotografija osoblja ECDC-a

Dno: Rasprava tijekom ECDC-ovog dnevnog sastanka okruglog stola

ECDC-ov proračun za 2016.

Dana 23. svibnja 2016. Odbor za proračun EU-a odobrio je sredstva za novo sjedište ECDC-a.

Nakon više od deset godina ECDC će napustiti svoje stare prostorije i premjestiti se u četvrt Frösunda, 2,5 km sjeverno od trenutne lokacije i 5 km sjeverno od centra Stockholma.

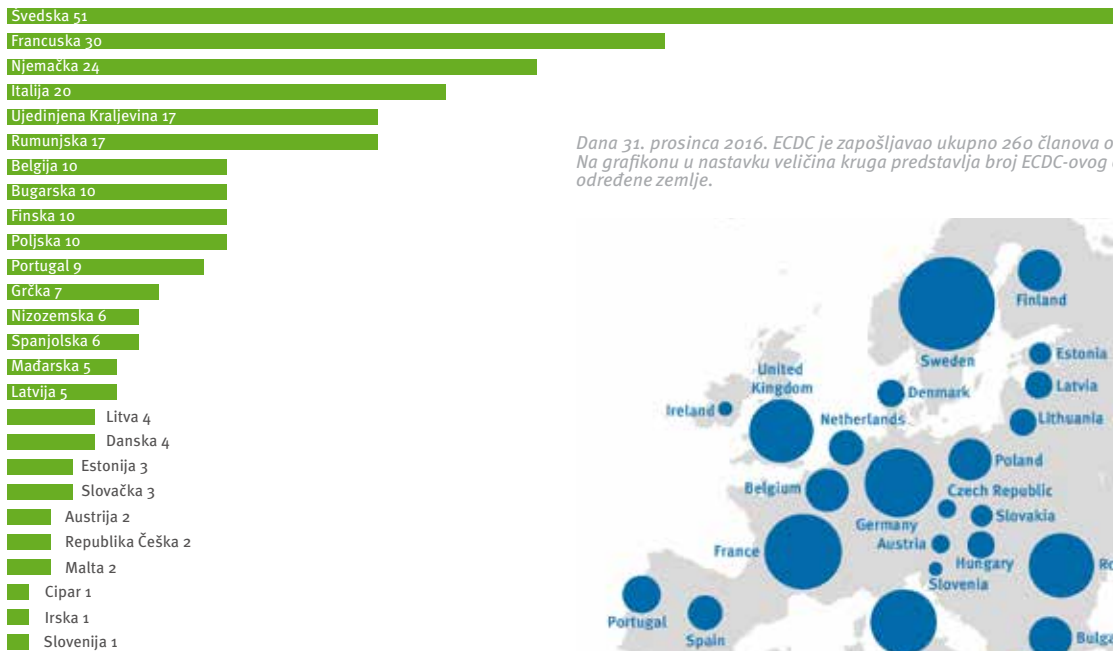
Pripreme za preseljenje počele su krajem 2016. godine, a veći dio priprema zakazan je za 2017. godinu. Preseljenje će se odviti u proljeće 2018.

Dovršena 1888. godine, Tomtebodaskolan, stara školska zgrada koja je preuređena kako bi poslužila kao sjedište ECDC-a, ispraznit će se početkom 2018.

ECDC u brojkama

Sastav osoblja ECDC-a prema nacionalnosti

Dana 31. prosinca 2016. ECDC je zapošljavao ukupno 260 članova osoblja. Na grafikonu u nastavku veličina kruga predstavlja broj ECDC-ovog osoblja iz određene zemlje.

**Europski centar za sprečavanje
i kontrolu bolesti (ECDC)**

Poštanska adresa:
Granits väg 8, SE-171 65 Solna, Švedska

Adresa za posjetitelje:
Tomtebodavägen 11A, 171 65 Solna, Švedska

Telefon + 46 858 601 000
Faks + 46 858 601 001
<http://www.ecdc.europa.eu>

Agencija Europske unije
<http://www.europa.eu>

